

K Z O M U N I A K Ń A T
B A D A Ń

Warszawa, listopad 2013

www.cbos.pl ● sekretariat@cbos.pl

BS/158/2013

**PRZED SZCZYTEM PARTNERSTWA
WSCHODNIEGO W WILNIE**

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 11 stycznia 2013 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W dniach 28–29 listopada odbędzie się w Wilnie szczyt Partnerstwa Wschodniego, na którym m.in. planowane jest podpisanie umowy stowarzyszeniowej między Unią Europejską a Ukrainą. Nadal jednak nie wiadomo, czy Ukraina spełni wymagane przez UE warunki podpisania umowy. Decyzja UE będzie zależała przede wszystkim od przyjęcia przez parlament ukraiński zmian w prawie mających umożliwić przebywającej w więzieniu byłej premier Julii Tymoszenko wyjazd na leczenie za granicę.

W związku z planowanym podpisaniem umowy stowarzyszeniowej UE–Ukraina zapytaliśmy Polaków o ich stosunek do idei pogłębiania współpracy między Unią a krajami byłego ZSRR oraz do członkostwa Ukrainy w UE¹.

STOSUNEK DO CZŁONKOSTWA POLSKI W UE

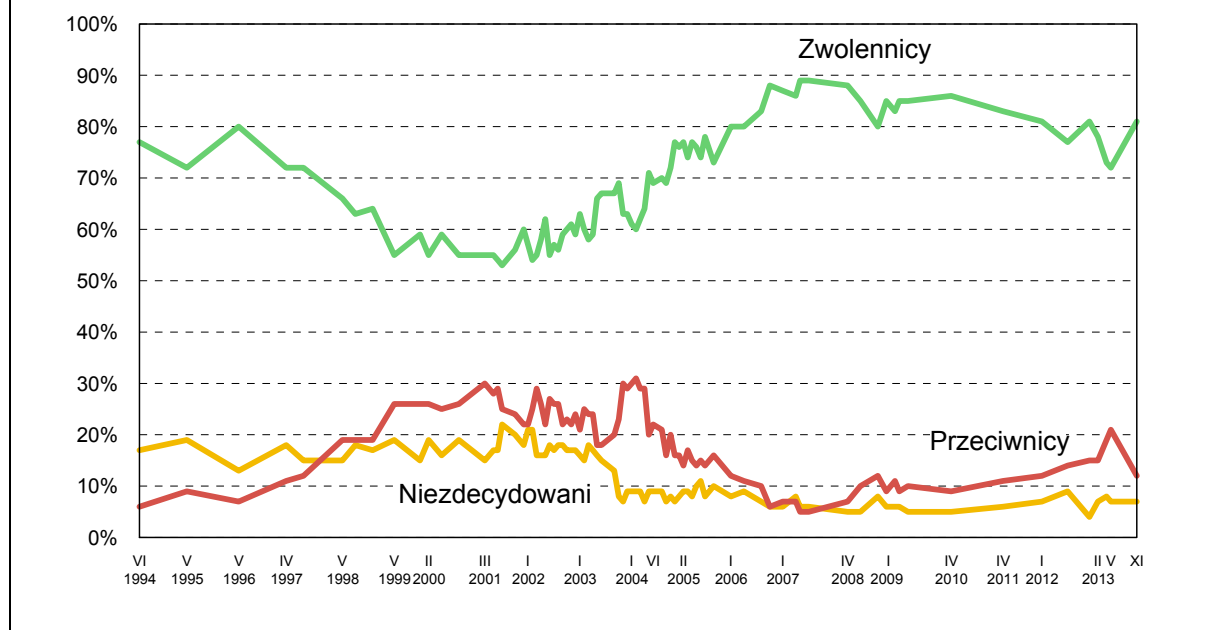
W ostatnim okresie, kiedy państwa unijne borykały się z kryzysem w strefie euro, obserwowaliśmy słabnięcie społecznego poparcia dla członkostwa Polski w UE. W maju tego roku odsetek zwolenników przynależności naszego kraju do Wspólnoty spadł do poziomu notowanego w pierwszym okresie po akcesji (72%). Obecnie poparcie dla członkostwa w Unii powróciło do poziomu z początku 2012 roku. Do zwolenników obecności Polski we Wspólnocie zalicza się 81% badanych, a do przeciwników – 12%. Nadal jednak społeczne poparcie dla członkostwa naszego kraju w UE jest niższe niż w latach 2007–2011.

Tabela 1

Stosunek do członkostwa Polski w UE	Wskazania respondentów według terminów badań																				
	2006	2007				2008			2009				2010	2011	2012			2013			
	X	I	IV	V	VII	IV	VII	XI	I	III	IV	VI	IV	IV	I	VII	XII	II	IV	V	XI
	w procentach																				
Zwolennicy	88	87	86	89	89	88	85	80	85	83	85	85	86	83	81	77	81	78	73	72	81
Przeciwnicy	6	7	7	5	5	7	10	12	9	11	9	10	9	11	12	14	15	15	19	21	12
Niezdecydowani	6	6	8	6	6	5	5	8	6	6	6	5	5	6	7	9	4	7	8	7	7

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (282) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganą komputerowo (CAPI) w dniach 7–14 listopada 2013 roku na liczącej 990 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. STOSUNEK DO CZŁONKOSTWA POLSKI W UE

Pozytywny stosunek do członkostwa Polski w UE wyraźnie dominuje we wszystkich uwzględnionych w badaniu grupach społeczno-demograficznych. Jak wynika z analiz, poziom poparcia dla obecności naszego kraju w Unii wiąże się z wykształceniem i oceną własnych warunków materialnych. Im wyższe wykształcenie i lepsza ocena własnej sytuacji materialnej, tym częstsza jest akceptacja członkostwa Polski we Wspólnocie.

Nie bez znaczenia są poglądy polityczne badanych. Członkostwo naszego kraju w UE częściej niż przeciętnie popierają osoby określające swoje przekonania polityczne jako lewicowe lub centrowe, najrzadziej – osoby indyferentne ideowo.

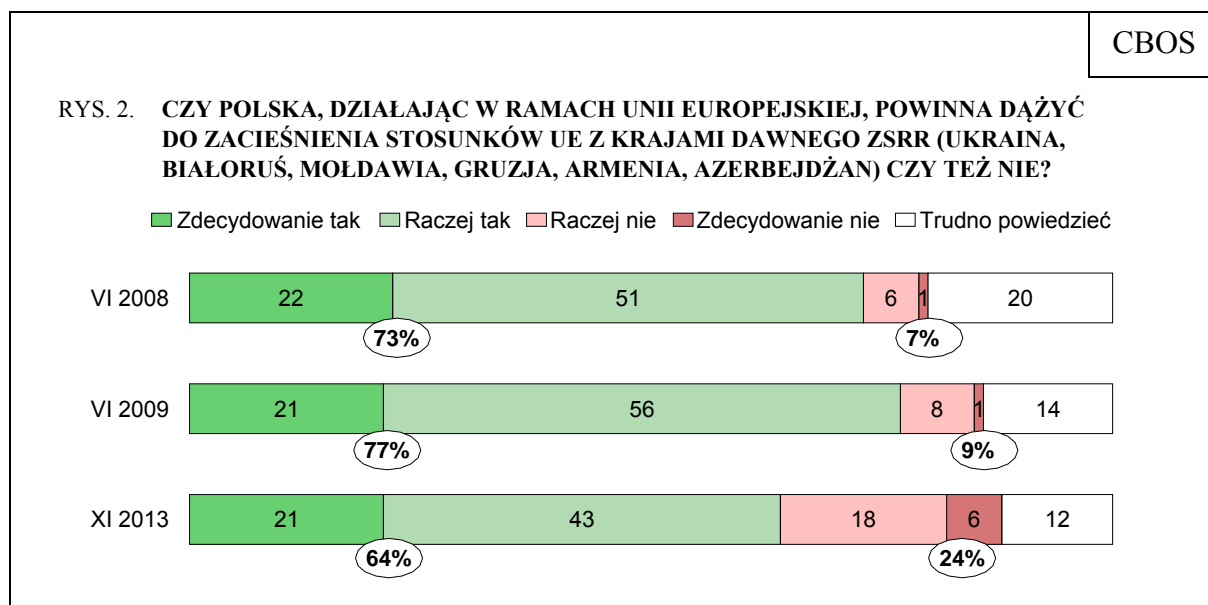
W potencjalnych elektoratach partyjnych przynależność Polski do UE powszechnie popierają zwolennicy PO, a rzadziej niż przeciętnie w całej populacji – sympatycy PiS.

Tabela 2

Potencjalne elektoraty	Stosunek do członkostwa Polski w UE		
	zwolennicy	przeciwnicy	niezdeterminowani
	w procentach		
PO	97	2	1
SLD	88	8	4
PSL	82	16	2
PiS	72	18	10

STOSUNEK DO ROZWOJU WSPÓLPRACY MIĘDZY UE A KRAJAMI BYŁEGO ZSRR

Program Partnerstwa Wschodniego jest ważnym z punktu widzenia Polski wymiarem polityki zagranicznej Unii Europejskiej. Idea zacieśniania przez Polskę i Unię stosunków z krajami byłego ZSRR od początku spotykała się z przychylnym odbiorem społecznym. W czerwcu 2008 roku poparcie dla tej inicjatywy deklarowało 73% badanych, a tylko 7% respondentów było przeciw. Rok później (w czerwcu 2009 roku) akceptacja rozwijania współpracy z krajami byłego ZSRR wzrosła do 77%, sprzeciw wyrażało wówczas 9% ankietowanych. Obecnie, w przededniu planowanego podpisania umowy stowarzyszeniowej UE–Ukraina, poparcie dla rozwoju współpracy z krajami dawnego ZSRR jest nieco niższe. Za poszerzeniem tej współpracy opowiada się około dwóch trzecich badanych (64%), a blisko jedna czwarta (24%) jest przeciw.

Oslabienie przekonania o potrzebie pogłębiania kooperacji z państwami byłego ZSRR można tłumaczyć dwojako: z jednej strony niewielkim, ale jednak zauważalnym w ostatnich latach, wzrostem sceptycyzmu co do dalszej poprawy stosunków polsko-ukraińskich i możliwości pełnego pojednania między oboma narodami², z drugiej zaś mniejszym poparciem społecznym dla rozwoju integracji europejskiej.

² Por. komunikat CBOS „Trudna pamięć: Wołyń 1943”, lipiec 2013 (oprac. M. Herrmann).

Stosunek do idei zacieśniania współpracy UE z krajami byłego ZSRR wiąże się z nastawieniem do członkostwa Polski w UE. Zwolennicy obecności naszego kraju w tej organizacji w zdecydowanej większości opowiadają się za rozwojem współpracy z krajami postsowieckimi. Wśród przeciwników członkostwa opinie są bardziej podzielone – niewielką przewagę mają osoby niechętne pogłębianiu relacji między UE a krajami dawnego ZSRR.

Tabela 3

Stosunek do członkostwa Polski w UE	Czy Polska, działając w ramach Unii Europejskiej, powinna dążyć do zacieśnienia stosunków UE z krajami dawnego ZSRR (Ukraina, Białoruś, Mołdawia, Gruzja, Armenia, Azerbejdżan) czy też nie?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Zwolennicy	70	21	10
Przeciwnicy	43	47	10
Niezdecydowani	34	23	43

Za zacieśnianiem przez UE współpracy z państwami byłego ZSRR częściej opowiadają się mężczyźni (71%) niż kobiety (59%). Poparcie dla pogłębiania relacji z krajami postsowieckimi istotnie zależy od wykształcenia badanych. Im jest ono wyższe, tym częstsze przekonanie o potrzebie umacniania przez UE współpracy z krajami dawnego ZSRR: wśród osób z wykształceniem wyższym poparcie dla tej idei wyraża 75% badanych, podczas gdy wśród ankietowanych mających wykształcenie podstawowe zaledwie 50%. Do zwolenników rozwoju współpracy z krajami byłego ZSRR ponadprzeciętnie często należą mieszkańcy miast liczących ponad 500 tys. ludności (73%), osoby względnie dobrze sytuowane – o miesięcznych dochodach *per capita* powyżej 1500 zł (75%), dobrze oceniające swoją sytuację materialną (69%). Przeciwni zacieśnianiu stosunków z krajami dawnego ZSRR stosunkowo najczęściej są najmłodszy respondenci – od 18 do 24 roku życia (37%).

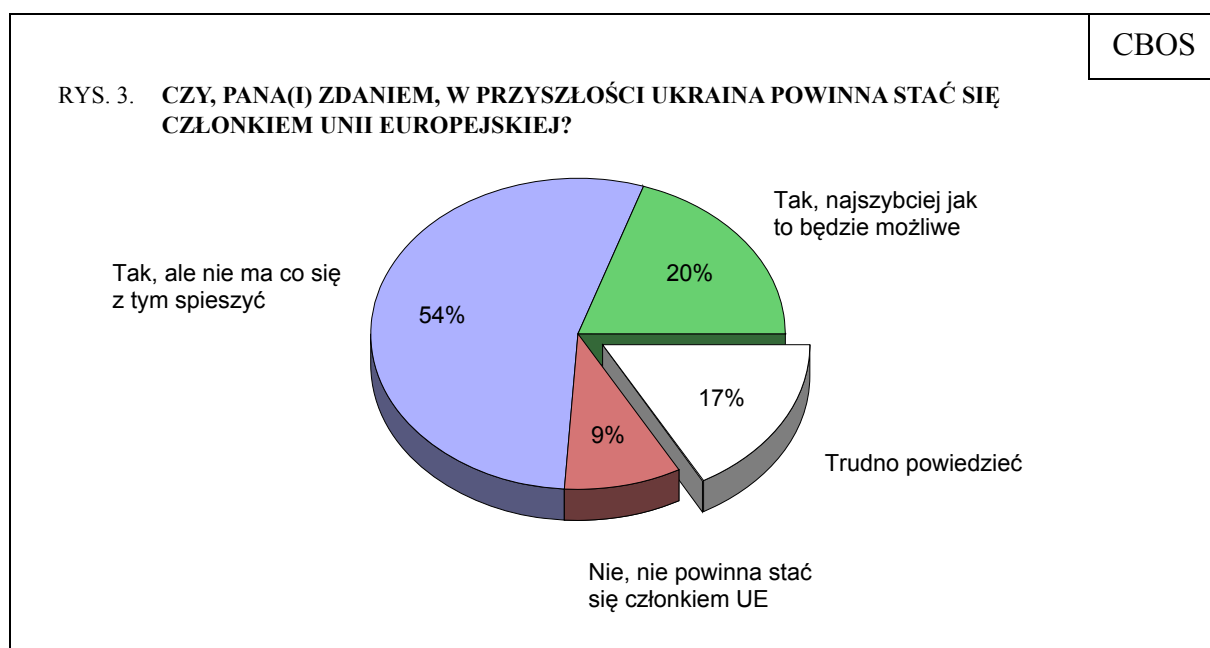
Idea, która skryzlowała się w programie Partnerstwa Wschodniego, ma ponadprzeciętnie wielu zwolenników wśród osób deklarujących lewicowe poglądy polityczne (75%), sympatycy SLD zaś, obok wyborców PO, popierają ją częściej niż potencjalne elektoraty pozostałych ugrupowań.

Tabela 4

Potencjalne elektoraty	Czy Polska, działając w ramach Unii Europejskiej, powinna dążyć do zacieśnienia stosunków UE z krajami dawnego ZSRR (Ukraina, Białoruś, Mołdawia, Gruzja, Armenia, Azerbejdżan) czy też nie?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
SLD	84	14	2
PO	81	15	4
PSL	70	23	7
PiS	59	26	15

UKRAINA CZŁONKIEM UE?

Polacy popierają proeuropejskie dążenia Ukrainy, choć według nich pełne członkostwo tego kraju w UE to kwestia jeszcze odległej przyszłości. Ponad połowa badanych (54%) jest zdania, że Ukraina powinna stać się członkiem Unii, ale nie ma co się z tym spieszyć. Możliwie najszybszego przystąpienia Ukrainy do UE chciałby co piąty ankietowany (20%). Tylko co jedenasty respondent (9%) odrzuca możliwość przynależności tego kraju do Wspólnoty.

Przekonanie, że Ukraina powinna dołączyć do Unii Europejskiej, choć nie należy się z tym spieszyć, przeważa we wszystkich uwzględnionych w analizach grupach społeczno-demograficznych oraz w elektoratach wszystkich partii politycznych cieszących się największym poparciem społecznym.

Tabela 5

Potencjalne elektoraty	Czy, Pana(i) zdaniem, w przyszłości Ukraina powinna stać się członkiem Unii Europejskiej?			
	Tak, najszybciej jak to będzie możliwe	Tak, ale nie ma co się z tym spieszyć	Nie, nie powinna stać się członkiem UE	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PO	31	60	6	3
PSL	26	39	16	19
PiS	22	53	11	14
SLD	16	66	10	8

Polacy popierają idee wyrażone w programie Partnerstwa Wschodniego. Ich zdaniem Unia Europejska powinna pogłębiać współpracę z takimi krajami, jak Ukraina, Białoruś, Mołdawia, Armenia, Gruzja czy Azerbejdżan. Większość respondentów opowiada się także za przystąpieniem Ukrainy do struktur europejskich, choć zakłada, że jest to jeszcze odległa perspektywa. Pozytywne nastawienie Polaków do rozwoju współpracy między UE i krajami byłego ZSRR wynika po części z wysokiego poparcia społecznego dla członkostwa Polski w Unii. Po okresie pewnego wzrostu nastrojów eurosceptycznych zwiększył się w naszym kraju odsetek zwolenników przynależności Polski do UE i obecnie sięga 81%.

Opracowała
Beata ROGUSKA

A N E K S

Tabela 1

		Czy osobiście popiera Pan(i) członkostwo Polski w Unii Europejskiej czy też jest Pan(i) temu przeciwny(a)?			Liczba osób
		Popieram	Jestem temu przeciwny(a)	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		81	12	7	988
Płeć	Mężczyźni	81	14	5	471
	Kobiety	81	10	10	516
Wiek	18-24 lata	86	9	5	115
	25-34	84	12	4	199
	35-44	84	11	5	170
	45-54	81	10	9	159
	55-64	82	13	5	173
	65 lat i więcej	70	15	16	171
Miejsce zamieszkania	Wieś	80	12	8	377
	Miasto do 19 999	83	6	11	154
	20 000 - 99 999	82	14	4	189
	100 000 - 499 999	80	14	7	166
	500 000 i więcej mieszk.	80	13	7	102
Wykształcenie	Podstawowe	70	14	15	215
	Zasadnicze zawodowe	78	16	5	244
	Średnie	84	10	5	330
	Wyższe	90	6	4	200
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	91	2	7	82
	Średni personel, technicy	80	12	8	48
	Pracownicy adm.-biurowi	87	10	3	68
	Pracownicy usług	78	15	7	66
	Robotnicy wykwalifikowani	85	12	2	115
	Robotnicy niewykwalifik.	71	20	8	67
	Rolnicy	85	11	4	49
	Pracujący na własny rach.	95	5		41
Bierni zawodowo	Renciści	68	18	14	69
	Emeryci	73	14	13	200
	Uczniowie i studenci	86	8	7	49
	Bezrobotni	84	11	4	86
	Gospodynie domowe i inni	85	7	7	48
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	88	7	5	133
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	74	20	6	92
	sekt. pryw. poza rolnict.	85	10	5	262
	prywatnym gosp. rolnym	86	10	4	52
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	78	13	9	125
	501-750	75	17	8	102
	751-1000	80	12	7	151
	1001-1500	79	11	10	157
	Powyżej 1500 zł	86	9	5	207
Ocena własnych war. mater.	Złe	74	14	12	154
	Średnie	77	14	9	438
	Dobre	88	8	4	396
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	76	12	13	46
	Raz w tygodniu	81	11	7	433
	1-2 razy w miesiącu	85	10	5	169
	Kilka razy w roku	79	14	7	214
	W ogóle nie uczestniczy	79	12	9	126
Poglądy polityczne	Lewica	88	9	4	141
	Centrum	88	8	4	337
	Prawica	80	15	5	248
	Trudno powiedzieć	69	15	16	262

Tabela 2

		Czy Polska, działając w ramach Unii Europejskiej, powinna dążyć do zacieśnienia stosunków UE z krajami dawnego ZSRR (Ukraina, Białoruś, Mołdawia, Gruzja, Armenia, Azerbejdżan) czy też nie?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		64	24	12	985
Płeć	Mężczyźni	71	23	7	470
	Kobiety	59	25	17	514
Wiek	18-24 lata	56	37	7	115
	25-34	68	24	8	199
	35-44	72	20	8	170
	45-54	64	23	13	158
	55-64	67	21	13	173
	65 lat i więcej	56	23	21	169
Miejsce zamieszkania	Wieś	66	21	13	376
	Miasto do 19 999	66	23	11	154
	20 000 - 99 999	56	30	13	189
	100 000 - 499 999	62	26	12	164
Wykształcenie	500 000 i więcej mieszk.	73	20	6	102
	Podstawowe	50	28	22	213
	Zasadnicze zawodowe	61	26	13	242
	Średnie	70	23	8	330
Grupa społ.-zaw. pracujący	Wyższe	75	18	7	199
	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	82	14	5	82
	Średni personel, technicy	81	19		48
	Pracownicy adm.-biurowi	70	19	12	68
	Pracownicy usług	59	30	11	66
	Robotnicy wykwalifikowani	67	25	8	115
	Robotnicy niewykwalifik.	56	27	17	67
Bierni zawodowo	Rolnicy	80	16	4	49
	Pracujący na własny rach.	75	12	13	41
	Renciści	46	34	20	68
	Emeryci	61	21	19	198
	Uczniowie i studenci	56	35	8	49
Pracuje w:	Bezrobotni	54	36	10	86
	Gospodynie domowe i inni	66	20	14	48
	inst. państw., publicznej	72	17	10	133
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	60	32	8	92
Dochody na jedną osobę	sekt. prywat. poza rolnict.	72	18	10	262
	prywatnym gosp. rolnym	80	16	4	52
	Do 500 zł	52	33	16	124
	501-750	69	24	7	102
	751-1000	61	24	14	149
Ocena własnych war. mater.	1001-1500	65	22	13	157
	Powyżej 1500 zł	75	18	7	207
	Złe	57	30	13	152
Udział w prakt. religijnych	Średnie	62	22	15	437
	Dobre	69	23	7	396
	Kilka razy w tygodniu	57	23	20	46
	Raz w tygodniu	63	23	14	431
	1-2 razy w miesiącu	67	24	9	168
Poglądy polityczne	Kilka razy w roku	69	21	10	214
	W ogóle nie uczestniczy	59	30	11	126
	Lewica	75	22	3	141
	Centrum	66	25	9	337
Trudno powiedzieć	Prawica	70	22	8	248
	Trudno powiedzieć	51	25	24	259

Tabela 3

		Czy, Pana(i) zdaniem, w przyszłości Ukraina powinna stać się członkiem Unii Europejskiej?				Liczba osób
		Tak, najszybciej jak to będzie możliwe	Tak, ale nie ma co się z tym spieszyć	Nie, nie powinna stać się członkiem UE	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		20	54	9	17	982
Płeć	Mężczyźni	23	55	11	11	471
	Kobiety	16	54	8	22	511
Wiek	18-24 lata	13	68	9	9	115
	25-34	20	62	6	12	197
	35-44	20	52	14	15	170
	45-54	22	54	6	18	159
	55-64	20	51	10	19	172
	65 lat i więcej	20	44	10	25	169
Miejsce zamieszkania	Wieś	18	58	8	17	373
	Miasto do 19 999	23	54	7	16	154
	20 000 - 99 999	18	49	14	18	189
	100 000 - 499 999	16	54	10	20	166
	500 000 i więcej mieszk.	29	53	8	10	102
Wykształcenie	Podstawowe	17	47	10	26	213
	Zasadnicze zawodowe	18	53	10	19	242
	Średnie	22	56	9	13	329
	Wyższe	21	62	7	10	198
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	28	56	8	8	82
	Średni personel, technicy	19	66	8	8	48
	Pracownicy adm.-biurowi	16	60	7	17	68
	Pracownicy usług	20	53	6	20	64
	Robotnicy wykwalifikowani	20	59	9	11	115
	Robotnicy niewykwalifik.	20	54	11	15	67
	Rolnicy	16	64	4	16	49
	Pracujący na własny rach.	25	56	12	8	41
Bierni zawodowo	Renciści	13	38	15	34	69
	Emeryci	22	45	9	24	198
	Uczniowie i studenci	14	77		8	49
	Bezrobotni	12	51	19	17	86
	Gospodynie domowe i inni	25	55	5	14	47
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	22	61	5	12	133
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	22	47	13	18	92
	sekt. pryw. poza rolnict.	21	61	8	11	260
	prywatnym gosp. rolnym	14	61	10	15	52
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	13	56	12	18	124
	501-750	23	53	10	13	102
	751-1000	22	52	7	19	149
	1001-1500	16	61	8	15	155
	Powyżej 1500 zł	21	60	8	12	206
Ocena własnych war. mater.	Złe	18	46	10	26	152
	Średnie	20	51	10	19	436
	Dobre	19	62	8	10	394
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	14	56	6	25	46
	Raz w tygodniu	17	56	9	18	429
	1-2 razy w miesiącu	22	56	8	15	168
	Kilka razy w roku	24	52	11	14	214
	W ogóle nie uczestniczy	21	53	8	18	126
Poglądy polityczne	Lewica	22	58	12	8	139
	Centrum	19	60	8	13	337
	Prawica	24	56	10	10	248
	Trudno powiedzieć	16	43	8	32	258